

René Kleinveld teelt stek in Tanzania:

'We hebben geen seconde overwogen op te geven'

Je kunt alleen genieten van de top van de berg als je ook de bodem van de vallei kent, zegt René Kleinveld, managing director van Oasis Young Plants, gelegen aan de voet van Afrika's hoogste berg, de Kilimanjaro. Kleinveld en zijn vrouw Christine Brandsma, die inmiddels een succesvol bedrijf runnen in jong plantmateriaal, kennen de bodem.

Frans van den Houdt
bloemisterij@hortipoint.nl

Het begin was moeilijk, heel moeilijk", geeft René Kleinveld aan. „We zijn de eerste drie jaar heel diep gegaan. Maar we hebben er nooit een seconde aan gedacht op te geven en terug te gaan naar Nederland. Nooit. We wisten dat het een kwestie van tijd was voordat onze inspanningen hun vruchten zouden afwerpen. Het duurt nu eenmaal lang voordat je de eerste stekken kunt oogsten van de moederplant en in de eerste jaren waren er veel stekken die geen wortel wilden schieten.”

Het echtpaar bleef geloven in hun onderneming omdat ze wisten dat er grote vraag was naar hun producten. „Aan het eind van de tunnel gloorde een aantrekkelijke afzetmarkt. Bovendien hadden we twintig jaar ervaring in deze business, voldoende fondsen en een goed businessplan.” Na drie jaar kwam inderdaad de ommekeer. De eerste partij stekken kon worden geëxporteerd en de eerste verdiensten konden op hun bankrekening worden bijgeschreven.

Na met twee collega's een potplantenkwekerij in Nieuwerkerk aan den IJssel te hebben gerund en jarenlang als consultant zijn kennis en kunde te hebben ingezet voor andere bedrijven, besloot Kleinveld met zijn vrouw dat ze toe waren aan een nieuwe uitdaging. Ze verkochten al hun bezittingen en reisden in 2008 met hun twee kleine kinderen af naar Oost-Afrika. Even waren ze in Ethiopië, maar daar hielden ze het na een paar dagen al voor gezien. „Bedrijfseconomisch een goed land voor een tuinbouwbedrijf, maar voor ons als gezin met twee kinderen geen geschikte plek om te wonen.”

Moshi, op de helling van de Kilimanjaro, bleek de ideale plek voor hun vermeerde-

ringsbedrijf. „Water en klimaat zijn van uitstekende kwaliteit en Kilimanjaro International Airport ligt op 25 km afstand. We zitten op 1.000 m hoogte in een gebied met relatief veel zonuren”, licht Kleinveld toe. Toch duurde het nog ruim twee jaar voordat ze een geschikt stuk land (8,5 ha) vonden, waar ze samen met een Tanzaniaanse en Nederlandse aandeelhouder hun bedrijf konden beginnen.

De moderne, computergestuurde kassen, die 2,5 ha beslaan, zijn deels gebouwd met eigen geld en deels met een subsidie van PSOM (Programma Samenwerking Opkomende Markten), de voorloper van het huidige PSI (Private Sector Investeringsprogramma).

Tuinbouwsector groeit

Tuinbouw is op dit moment met een groei van tussen de 9 en 12% per jaar de snelst groeiende sector binnen de landbouw in Tanzania. „De komende jaren hopen we een groei van tenminste 20% te halen”, zegt Anthony Chamanga, beleidsmedewerker van de Tanzania Horticultural Association (TAHA). De export van tuinbouwproducten (bloemen, planten en stekken, groenten, fruit, zaden en kruiden, zoals de alom geprezen gember) leverde het land vorig jaar 380 miljoen dollar op, 30 miljoen meer dan in 2011. „Dat is 30% van de totale landbouwexport”, aldus Chamanga.

Geen geringe prestatie, want 5 à 6 jaar geleden stelde de tuinbouwsector in Tanzania weinig voor en werd er in geen enkel beleidsplan aandacht aan besteed. Traditionele gewassen als koffie, thee en katoen zorgden voor de hoognodige

buitenlandse valuta, tuinbouwproducten werden vooral op kleine schaal geteeld voor de lokale markt. Maar de noodzaak om te diversifiëren vanwege dalende prijzen op de wereldmarkt en de duizelingwekkende groei en opbrengsten van de sector in buurland Kenia, deden de autoriteiten in Tanzania besluiten om de sector een flinke impuls te geven. „Als TAHA spelen wij daarbij een belangrijke rol”, zegt Chamanga. „We werken nauw samen met de overheid en buitenlandse partners als de Nederlandse ambassade en USAID, die ons steunen met geld en expertise.”

Van de zes regio's die door TAHA zijn geïdentificeerd als geschikt voor de teelt van bloemen, groenten en fruit, is het noorden (Arusha, Kilimanjaro, Manyara en Tanga) de belangrijkste. Naast Oasis Young Plants zijn hier Nederlandse bloementelers actief als Dekker Bruins (chrysanten), Moerman (zantedeschia), Schoneveld (cyclamen en primula), Fides (chrysanten, geranium en kalanchoë) Kiliflora (rozen) en Duch Farms (lisianthus).

Als belangenorganisatie fungeert TAHA als intermediair tussen telers en overheid, stelt Chamanga. „Vaak betreft het conflicten over land, vergunningen en belastingen. Wij bemiddelen om tot een voor alle partijen aanvaardbaar compromis te komen.”

Daarnaast werkt de organisatie aan het verbeteren van de omstandigheden voor telers, de aanvoer van de benodigde inputs en de toegang tot afzetmarkten. Ook geeft men technische ondersteuning op het gebied van chemicaliëngebruik, transport en clearing en forwarding. Ook het nationaal en internationaal promoten van de sector is een belangrijke activiteit van TAHA.

FOTO: FRANS VAN DEN HOUDT

Het bedrijf van Kleingeld (insteek) en Brandsma aan de voet van de Kilimanjaro. De start was lastig, maar momenteel draait het goed.

Chamanga: „Wij willen alles zo perfect mogelijk doen en leren veel van de machtige bloemen- en groentenindustrie in Kenia, van zowel hun successen als hun fouten. Alle exportproducten moeten van hoge kwaliteit zijn, zeker nu de EU, onze belangrijkste afzetmarkt, de importeisen fors aanscherpt.” Van de bloemen die in Noord-Tanzania worden geproduceerd gaat 80% via Nairobi naar Europa en de Verenigde Staten; de rest wordt vervoerd via passagiersvluchten (KLM, British Airways) die de internationale luchthaven van Arusha (Kilimanjaro) dagelijks aandoen.

„Voor de verdere groei van de sector is het hoognodig dat onze vrachtcapaciteit flink wordt uitgebreid”, benadrukt Chamanga, „terwijl de telers voor een constante aanvoer moeten zorgen. Op dit moment ontbreekt het daar aan zodat klanten teleurgesteld moeten worden.”

Slapeloze nachten

René Kleinveld ervaart dagelijks de uitdaging om aan de toenemende vraag uit Europa (95% van de afzet) en de VS (de overige 5%) te kunnen voldoen. „Dat zorgt wel eens voor slapeloze nachten. Soms snijdt je te vaak te veel stekken van de moederplant, die daar onder te lijden heeft, maar

je wilt de klant zo goed mogelijk tegemoet komen”, zegt de Nederlander, terwijl hij een rondleiding geeft door zijn kassen met dubbel plastic wanden, waarin licht, vochtigheid, temperatuur en irrigatie door een computer geregeld worden.

Het zijn hoofdzakelijk vrouwen die hier de stekken, met en zonder wortel, bundelen en verpakken voor export. De mannen worden vooral buiten de kassen ingezet voor het zwaardere werk. In totaal telt het bedrijf 110 werknemers.

Oasis Young Plants teelt 40 verschillende variëteiten van vetplanten en warmteminierende plantenfamilies (onder meer rhipsalis, haworthia, gasteria, echeveria, crassula, lepidium, monadenium, peperomia) en houdt zich daarnaast bezig met de ontwikkeling van nieuwe variëteiten, die soms de meest merkwaardige vormen en kleuren aannemen, maar zeer geliefd zijn bij consumenten in het Westen. Omdat de vraag blijft toenemen wordt in 2015 een extra hectare in productie genomen.

Naast de voordelen van Tanzania (lage arbeidskosten, uitstekend klimaat, geen stookkosten) zijn er echter ook obstakels die keer op keer overwonnen moeten worden. Zoals hardnekkige bureaucratie, die het verkrijgen van de benodigde export- en importvergunningen moeizaam en kostbaar maakt, en

overactieve belastingambtenaren die steeds maar weer aankloppen bij tuinbouwbedrijven voor heffingen omdat die succesvol zijn.

„Het zijn uitdagingen die van blijvende aard zijn”, zegt Kleinveld. Hij wijst op een speciale exportvergunning van CITES (Convention on International Trade in Endangered Species) die hij plots moest aanvragen, omdat iemand de autoriteiten erop had gewezen dat hun rhipsalis-soorten bedreigde planten zijn. „Nu moeten we iedere twee weken voor iedere zending opnieuw een vergunning van 250 dollar aanvragen en moeten er iedere keer weer drie aparte inspectieteams naar ons bedrijf komen. Zonder inspectie geen export.” Ook werd het bedrijf in eerste instantie onder de sector bosbouw ondergebracht en pas later als tuinbouwbedrijf aangemerkt. Een aanpassing die uiteraard met veel papierwerk gepaard ging.

Voor René Kleinveld en Christine Brandsma zijn het echter ongemakken die te overzien en te overkomen zijn. „We zijn zeer tevreden en gelukkig hier. Wij houden van Moshi en de mensen en zijn voorlopig niet van plan weg te gaan. Ieder jaar is er vooruitgang te zien op het bedrijf, wat veel voldoening geeft.” Het meest recente project van de Nederlanders is de bouw van een koeienstal met biogasinstallatie. <